СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 4. Джерзі Сити, Н. Дж., понеділок, 6-го січня 1936. — VOL. XLIV. No. 4. Jersey City, N. J., Monday, January 6, 1936. THREE CENTS

ПРЕЗИДЕНТ ОСУДЖУЄ ВОЙОВНИЧИХ АВТОКРАТІВ

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт виголосив у пятницю вечором на спільнім засіданню обох палат конґресу, що відбулося в салі нарад палати конгресменів, довгу промову до конгресменів і сенаторів про законодатні завдання конґресу й політику виконного уряду.

Промова була виразно розділена на дві части. В одній части президент порушував справи міжнародньої політики краю, головно з огляду на можливість світової війни; в другій частині президент говорив про внутрішні справи краю, отже передовсім про кризу, політику уряду на зараджения кризі, про „новий розділ", буджет та нові податки, порушуючи притому й чисто політичні справи, як питання прав конґресу й суду.

Невтральність і узброєння.

Президент зовсім не закривав своїх побоювань, що нині може легко дійти до великої світової війни. Він заявив притому, що до війни пруть ті держави, що правляться автократично, бо в них уряд веде агресивну політику, а народ не може нічого зробити для ратування мира. Він думає, що американський народ не хоче війни й хоче зробити все, щоб до війни не йти. В тій цїли він мусить достроїти свою міждержавну політику так, щоб його до війни не втягнули.

Одначе, здержуючися від війни, край мусить теж захоронятися перед небезпекою зачіпки з боку якоїсь держави, жадної кольоній, а це можна зробити через збільшення збройної охорони краю.

Кріза й уряд.

Щоб зарадити тяжкій економічній кризі, уряд старався відкликатись до приватних інтересів та розбуджувати публичний інтерес. Це йому вдавалося, поки не почали показуватися признаки економічного виздоровлення. Від тої хвилі великі підприємства, котрих президент називає автократами бизнесу, заняли вузкоглядне, себелюбне становище й не хочуть нічого попустити зі своєї влади й впливів. Цим вони кинули визов народові, і народ мусить на цей визов дати відповідь.

Президент каже, що уряд прямує до зрівноваження буджету та думає обійтися без збільшування податків.

Враження промови.

Демократична більшість у конґресі була добре приготована на опозицію з боку републиканців. Тому демократи оплескували слова президента більше, ніж це бувало давніше.

Перше враження промови на ґазети було добре. Вони називають промову боєвою.

ПРОЄКТ ЗАКОНА ПРО НЕВТРАЛЬНІСТЬ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Кі Питмен, голова сенатського комітету для заграничних справ, предложив уже в конґресі проєкт закона про невтральність, що має ввійти в життя на місце обовязуючого тепер закона, що тратить силу з кінцем лютого ц. р.

Проєкт, видно, був виготуваний у порозумінню з федеральним урядом. Він загострює значно постанови проти зносин американських горожан і підприємств із воюючими сторонами в якійнебудь війні. Торговельні зносини з воюючими сторонами будуть вестися зовсім на приватну відповідальність людей.

ЧЕРЕЗ ПОШЕСТЬ ЗАКРИВАЮТЬ ШПИТАЛЬ.

НЮ ЙОРК. — По конференції з лікарями інспектор шпиталів постановив закрити материнський відділ у шпиталі Лінколна в Бронксі, бо в ньому померло в 1935-тім році понад 40 новородків на якусь заразливу недугу, подібну до дезинтерії.

Лікарі признали, що вони цеї недуги ще не знають і не можуть на неї дати ніякої іншої заради крім строгої чистоти.

СЛІДСТВО НАД ДОПОМОГОЮ.

НЮ ЙОРК. — Аж два урядові бюра почали рівночасно вести слідство в справі надужить при розділі допомог.

Міський уряд дістав досі жалоби на 3,519 розслідників допомогових бюр. Рівночасно громадянські організації підносять закиди, що адміністрація допомоги забирає забагато гроша. Ці закиди мають розглянути два слідства, що будуть вестися рівнобіжно.

ДАЛІ ДОСЛІДЖУЮТЬ СМЕРТЬ ФІЛЬМОВОЇ АКТОРКИ.

ЛОС АНДЖЕЛЕС. — Велика лава присяжних суддів цього повіту розслиджує далі причини смерти фільмової зірки Тельми Тод. Лавники годяться в тому, що смерть не була вислідом припадку; але що було її причиною, в тому вони розходяться.

Більшість думає, що тут було самогубство, а кілька — що акторка впала жертвою хитрого вбивства.

Замітно, що поліція сама признається, що вона не має ніякої своєї думки про те, як акторка знайшла смерть.

МИКОЛА МАТІЇВ.

ЛЮТУЄ ІРОД.

ОЙ, ДЗВОНЯТЬ ДЗВОНИ, ГРАЮТЬ ДЗВОНИ,
ПАЛАЄ ДОСВІТНЯ ЗОРЯ —
ДРИЖИТЬ ЗЕМЛЯ, ШУМЛЯТЬ МОРЯ
І ЛИНЕ СПІВ ПОНАД КОРДОНИ.

— „ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ!" — „СЛАВІТЕ!"
ПОКИНЬТЕ ГНІВ, ЩО ПЕ ВАМ КРОВ!
НЕХАЙ ДО ВАШИХ ХАТ ЛЮБОВ
ПРИЙДЕ Й ЗОРЕЮ ВАМ ЗАСВІТИТЬ.

НЕХАЙ ЗА СТІЛ ПОСПОЛУ СЯДЕ
БРАТЕРСЬКА СИЛА СЕРЕД НАС:
БО ЙДЕ НА НАС ТРЕВОГИ ЧАС
І ТРЕБА ЄДНОСТИ В ГРОМАДІ!...

ЛЮТУЄ ІРОД — КАТ ЧЕРВОНИЙ
І ЛЛЄТЬСЯ ВЖЕ РІКОЮ КРОВ
І В КИЄВІ ЗАГЛУХЛИ ДЗВОНИ —
ЛИШ БРЯЗКІТ ЧУТИ ЗПІД ОКОВ...

ЗЛЯГЛА ВАЖКА, СТРАШНА ГОДИНА.
ЖАЖДУТЬ В НАС ОЧІ І УСТА:
ЖАЖДЕ МЕСІЇ УКРАЇНА, —
СВОГО РОЖДЕННОГО ХРИСТА!

ДО УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯКІВ В АМЕРИЦІ

Кланяємося до Вас, наші Браття й Сестри, й поздоровляємо з Рідного Краю, з тієї України, що до Неї линуть Ваші думки через земи й водні простори.

Хочемо поділитися з Вами вістками, що Вам повинні розрадою стати: старшим у їхній тузі, молодшим у їхніх гордощах.

Серед неймовірних злиднів, що розпаношились на нашій землі, не завмірає Український Дух. Він росте й охоплює щораз більше ділянок і щораз ширші круги: пронизує їх і навіває бадьорість, відпорність й силою. В свойому розгоні цей Дух творить цінности на всіх царинах українського національного життя: в господарці, промислі, торговлі, освіті. А серед тих проявів українського Духа просто зорею світить на стежках українського буття-діяльність

ТОВАРИСТВА „РІДНА ШКОЛА"

Як наслідок потреби народу, як вислід нестримного гону до світла, до сонця, до волі, що його спричинює розбуджена внутрішня енергія — Рідна Школа царить сьогодні понад усім на західньо-українських землях. Царить, бо у скарниці своїх завдань обєднує десятки тисяч української молоді від наймолодших її літ, тих майбутних будівничих і героїв державницької організації, творців, двигунів і носіїв рідної культури. Близько пів тисячі всякого роду виховних заведень, удержуваних коштом півтора міліона злотих (300,000 долярів), видаваних річно, засвідчує розмір задумів Рідної Школи. А сотки тисяч гроша, зложеного добровільно на здійснювання плянів Рідної Школи, вказують на вагу того здійснення й на велику жертвенність українського народу, ту безцінну прикмету, що є перщим виявом найкращих завдатків на самостійне життя.

В цій великій жертвенности відбивають від багатьох років дари американських українців, як наглядний доказ їхньої духової єдности з нами, їхнього розуміння виховної справи, їхньої оцінки рідношкільної діяльности.

Нині, в часі Різдва Христового, наказує стародавній звичай наших предків наділювати дітвору дарунками. І коли на рідній землі дзвінким гомоном понесуться щебетливі голоси бадьорої колядки чи безжурної щедрівки, коли народній звичай велить навіть для померлих оставити частину звичаєвої вечері, тоді ми не забудьмо, що Рідна Школа піклується живим ділом, що в її обіймах скупчена українська дітвора — золота молодь, надійний світ нації.

Відкриймо наше серце й даймо Рідній Школі для її діла, для її шкіл, на їхне вдержання стільки, наскільки нас стати. Памятаймо, що Рідна Школа не має від нікого найменшої помочі й держиться тільки великодушною жертвенністю власного громадянства. Нашими збірними зусиллями, нашими масовими дарами даймо признання її праці та її вислідам. Даймо Рідній Школі матеріяльну спроможність поширювати Українського Духа на всі простори, заселені українцями, на всі верстви українського народу, на його славу й світляну майбутність.

ГОЛОВНА УПРАВА РІДНОЇ ШКОЛИ.

М. Костишин.

В ДЕНЬ ХРИСТОВОГО РІЗДВА

В сріблистім сяйві тремтіли гори,
Як пісні співали ангельські хори:
„Слава в висот всім нехай сіяє,
В земських просторах спокій витає,

„Бо цар родився в стайні убогій!"
Цей день витає ввесь світ розлогий
І чола клонить ніби покірно,
Кругом несеться спів лицемірно.

Деж спокій земський, правда відкрита?
В кайданах стогне, на хрест прибита.
Іроди впились в строгім законі,
Народ мордують орди червоні.

Суди безправно судять і судять...
Чи йдуть шляхами Христа, чи блудять,
Хочуть в ялинки життя забрати,
В пишні світила мертву прибрати?

Христос родився в стайні убого,
Крім ясел, сіна, не мав нічого,
Тільки сльозина матерня присла
Й жорстокість царська над ним нависла.

Хоч мудрці несли дари для Нього,
Також пастирі — щож Йому з того,
Як серед ночі втомлена мати
Перед Іродом мала втікати...

Бож не на теє Христос родився,
Щоб світил даром світ прикрасився,
Лиш словом вести світ до обнови,
Налити в людські серця любови.

Ось знов цю днину ввесь світ стрічає,
„Христос родився" пісню співає
Тай злобні руки у крові мочить,
Що у неволі з народу точить.

Мусій Степанчук.

З НАМИ БОГ.

Ударили дзвони по усіх церквах,
Так радісно бють, виграваюгь,
„Син Божий родився!" звіщають.
Все небо мигтить зірноньками,
Все щастя зливається з нами,
Свічки заблестіли в хатках на столах.
Не сміє днесь бути журби і тревог!

З нами Бог!

Вже Мати скликає до себе діток:
„Ходіть до столу, мої діти!
Не плакати нині! Радіти!
Свят-Вечір прийшов в нашу хату.
Ах, деж ви? Ах, деж вас багато?
Чи світить вам Зірка Різдвяна з висот?
Співайте всі діти, без вини й вимог!

З нами Бог!

Зійшлися вже діти, та не всі, не всі;
У наймах діток так багато...
А всех там у Неньки є свята.
Хоч кат там лютує московський
І Ірод гуляє варшавський,
Там чути самі ті колядки старі.
З степів, зпоза мурів тортур і каторг:

З нами Бог!

Співайтеж, о діти, хай пісня гуде!
Невільні, по тюрмах співайте,
Побожно Свят-Вечір витайте!
Хай ворог вас судить, катує і мститься,
Хай Ірод лютує, а ви веселіться!
За смерть вашу й муки народ оживе
І пісня полине наших перемог:

З НАМИ БОГ!

З ОСТАННІХ СЦЕН ВАРШАВСЬКОГО ПРОЦЕСУ

ВАРШАВА (Польща). — Польський часопис „Роботнік" пише, що в тім часі, коли відбуваються перед суддями переслухання останніх свідків, на салі глядачів іде тиха, але болюча трагедія:

„З правої сторони майже порожньої салі сидить горстка осіб і родини обвинувачених. Зібрані в одній лавці, сидять що дня від самого початку аж до пізнього вечора. Стільки тижнів що дня топчуть судові сходи, що дня підчас перерв підсилюються десь у закутках кульоарів з пачочок, завинутих у папір. Це бабуня і мати обвинуваченої Зарицької, старенька мати Гнатківської, мати, батько й дідо Лебедя. Давніше сиділа з ними ще стара людина в окулярах — батько Карпинця, годинами задивлений в обличчя сина. Покидав палату суду аж тоді, як каритка забирала вязнів. Скромна платня вчителя не позволила йому бути до кінця процесу; мусів виїхати. Минають години судових засідань. Очі родини вперто дивляться на тих, що скулені між постатями конвоєнтів. Зір матерей що дня неспокійно досліджує обличчя підсудних, що на них тюрма щораз виразніше риє свої знаки".

РОЗТРУБЛЮЮТЬ ПОЛЬСЬКУ АМНЕСТІЮ.

ВАРШАВА. — Американський кореспондент подає, що Польща випустила з тюрми 27,000 вязнів, обнятих польською амнестією. Між ними є тільки 10% політичних вязнів, які, як доносить кореспондент, складаються з „комуністів і членів української нелеґальної організації". Кореспондент подає далі, що випущені вязні впали жертвою нужди і безробіття в Польщі. Держава дає їм спромогу вернутись до своїх місцевостей, а тепер треба комусь подбати, щоби дати тим людям можність заробітку і життя.

З дальших інформацій кореспондента виходить, що польські тюрми були заповнені. Було в них понад 50,000 вязнів. І не було іншого ратунку, як випустити частину вязнів на волю, або знайти фонди на будову нових тюрем.

ОБИДУТЬСЯ БЕЗ ПОЛЬСЬКОЇ ОПІКИ.

ЛЬВІВ.—„Українські Вісти" подають, що польська преса накликує уряд, щоб „заопікувався" випущеними на волю вязнями. Часопис цей стверджує, що на ділі українські вязні потребуватимуть найбільше опіки, бо вони найбідніші. Але ледви чи знайдеться такий український вязень, що бажав би такої опіки з польського боку. З ними так буде, як з Вольтером, що попав був у вязницю за образу реґента. Коли виходив на волю, реґент покликав його до себе й каже: „Тільки будьте розумні, а я заопікуюся вами". На те Вольтер відповів: „Вірнопіддане спасибі, але прошу більше не журитися справою мого помешкання".

ІНСТАЛЯЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО РЕКТОРА.

ПРАГА (Чехословаччина). — Інсталяція нового ректора Українського Вільного Університету в Празі відбулася 13. грудня при участи численного громадянства, представників значного числа українських культурних організацій та чехословацьких урядових кол. Академічне свято прибрало риси маніфестаційної симпатії до Українського Університету і його бувшого ректора, проф. д-ра Івана Горбачевського, та нового ректора проф. д-ра Колесси. З чеських гостей були: президент чехословацького сенату д-р Совкуп, рад. Главачек від міністерства шкільництва, д-р Л. Єржабек від Масарикової Академії Праці, проф. Навратіль від ради міста, Праги, і багато інших. Надійшли також численні привіти і телеґрами з ріжних країв. Ректор проф. Колесса прочитав виклад про 5-актову драму Федьковича „Хмельницький", досі мало відому українському громадянству.

ЧИ НЕМА БІДНОТИ В СОВЄТАХ?

ЛЬВІВ. — У „Ділі" поміщено статтю, яка опрокидує твердження Сталіна, що в Совєтах уже 2—3 роки нема бідноти та що Совєти вже станули міцно на ноги. Автор доказує, що до большевицької революції збирано 4—5 міліярдів пудів збіжжя річно, при 120 міліонах населення. Тепер, при більшій скількости населення, дійсний збір виносить 3,700 міліонів пудів. Тоді на голову припадало 40 пудів, нині в найкращім випадку 34 пуди. За такі висліди Україна заплатила голодовою смертю.

ПОЛЬЩА ОБОРОНЯЄ НАЦІСТІВ.

БЕРЛІН. — Польська амбасада подає, що з Німеччини прогнано не більше як 50 польських жидів за останній рік. В кожному випадку, де інтервенювала амбасада, нацистичний уряд ішов їй назустріч і залишав жидів у Німеччині.

ВЖЕ Й БАЙКИ ДРУКУЮТЬ.

МОСКВА. — Волтер Дюренті подає ще одну велику зміну в Росії. „Правда" зачинає друкувати байки, що досі було недозволене. Першу байку переслав українець проф. Мигулин про побіду вапна над вірлом.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016, 4-0807.

З Канади належит посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожду зміну адреси платиться 10 цент.ві

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ ЗАВЖДИ ТІЛЬКИ З НАДІЯМИ?

Святкуємо наше Різдво. Це значить українське Різдво на американській землі. Тим хочемо сказати, що хочемо говорити тим разом про нас, американських українців, і про наше американсько-українське життя.

Це вже звичай, що під різдвяну хвилю повторюємо з року на рік освячені традицією старі фрази про мир на землі й про замирення між нами — задля великої справи і великої ідеї. Та ми в таке формальне замирення не віримо і роками проповідуємо замирення на тлі позитивної, програмової, конкуренційної праці. Твердимо, що навіть треба такої конкуренційної праці на всіх ділянках нашого громадського життя. Бо коли буде якась праця, то тоді не треба буде воювати фразами, пустими кличами, обмовлюванням діяльности осіб чи організацій. Вистарчить кождому подати під новий рік, чи з якого іншого приводу, що він доконав на тім чи іншім полі таких і таких діл.

Думаємо, що коли наше громадянство прийме такий спосіб оцінки діяльности наших організацій і наших провідних одиниць в Америці, то тоді готов кождий новий рік принести нам зміцнення нашої української позиції в Америці. Тоді з кождим новим роком будемо могти вичислити низку наших успіхів у нашім політичнім, культурнім чи якім іншім житті. Тоді й не буде потреби під Різдво потішатися надіями на кращі часи і ліпші успіхи, бо матимемо живі успіхи перед собою і знатимемо, хто причинився до їх здійснення.

В нашім американськім житті треба ще памятати на те, що годі нам іти наслїпо за старокраєвими партіями. Ми мусимо поступати тут відповідно до нашого власного пересвідчення і мусимо вміти тут самостійно думати та діяти. Бо тут інший край і інші обставини. Тільки один наш національний ідеал у своїй максимальній програмі не може улягати тут зміні. Щобільше: саме ми мусимо стояти тут на його сторожі, бо ми одні з цілої української нації маємо сьогодні найбільшу спромогу визнавати ту ідею і їй вірно служити. Це можемо робити, не виставляючи себе навіть на ніяку небезпеку і шкоду. Тому тої служби цьому ідеалові не можна вважати жертвою чи посвятою з нашого боку, бо вона є тільки примітивним виконанням обовязку. Така вірна служба скріпляє навіть і нашу гідність в Америці. І саме вона ставить нас у таке положення, що нам треба в тій справі самостійно виступати, керуючись у політично-національнім розумінні засадою: Україна понад усе.

Думаємо, що колиб ми оті вище згадані засади пристосували до нашого життя в наступнім році, то зискали би багато для себе самих в Америці й для української справи взагалі.

Д-р Остап Грицай.

ХРИСТОС РОЖДАЄТЬСЯ!

І знову Ти над грішним, боротьбою за існування скрівавленим, спасення жадливо спрагненим світом, Ти свята, Господнім миром овіяна **Вифлеємська зоре!**

Христос рождається!

Знову раз із розсвітом сяєва Твойого над люто розбурханими хаосами життя божеська погода душуісповня, неземна веселість прескорбну думу розважає, цілющі крила божих Херувимів темряви адів торкають... О, будь благословенна, будь поклонами і привітом усього хрещеного світа обожана, Ти! Ти, зоре **Мира і зоре Любови,** Ти, зоре Діви Пречистої, що в убогім вертепі затопленому в муках світові небесного Спасителя родить... Ти, зоре **божого Дитяти,** вбого пеленами повитого, і зоре бідних пастирів, що перші стають навколішки перед **Світлоносцем тисячеліть...**

Вифлеємськая зоре, зоре Різдва!

Бо і хтож з нас, смертних і недосконалих, усилі збагнути всі краси і блаженности, всі загадки, всі тайни та всі глибини **чуда** Різдва Христового? Того чуда, що міццю своєю предовгі століття, віки й епохи протревав, своїм чаром усю вселенну вбезконечне обдав, а своїм цілющим подихом ніби неізглиблене джерело розваги для всіх людських поколінь створив? Єсть же ось у легенді про чудо Христового Різдва непереможна сила стихії неземного і розумові людському непонятного. Стихії, яка не має нічого спільного ні з пересічним міркуванням нашої буденщини, ні з холодним розрахунком земних мудрців, а стоїть виключно несхитною вірою людини **в чудотворність усякої божеськости.** Отоюж то вірою й раювали і такі блаженні були перші християни у їх обожанню всього, що вязалося з життям і постаттю богуподібного Месії. І тієюж то вірою в чудотворну міць Христового Різдва був ущасливлений і кожен з нас у дитинстві, коли ми, обєднаною ріднею згуртовані довкола різдвяної ялинки, співали святі коляди та вірили, що блискучі прикраси деревця, понавішувані — божими ангелами.

Так:

Віра в чудотворну спромогу Дитятка Ісуса, віра в чародійну міць Різдвяної Ночі солодко вщасливлювала наші непорочні, дитячі душі...

Вона!

І от іще й тепер, коли вже давно-давно погасли променисті сяєва різдвяних ялинок нашої дотинности, і багатьом із нас життєвий шлях уже поволі кінчається, ми ще завжди щасливі відгуками віри в чудо Христового Різдва, і ще завжди визвольною радістю сповняються нам серця вщерть, коли почуємо слова нашої прадідної української коляди:

Бог предвічний народився...

Але тепер спитаймо:

Чи ота блаженна віра в чудотворність усякої божескости має прокидатися в нас **тільки в дні наших великих релігійних свят?** Чи віра в чудо як обявлення утаєних у людській духовости божеських сил має нам пригадуватися завжди тільки як тужливий спомин нашої колишньої дітинячої простодушности?

Ні, дорогі сестри і браття, ні!

Ми цю коштовну, неоцінну віру в чудо, і віру в божеськість духових сил у людині мусимо зберегти собі в кожен час і в усіх хвилях життя і до кінця нашого життєвого шляху як наймогутнішу підойму нашого існування взагалі, ми мусимо внести її всеціло в нашу т. зв. буденщину і користуватись тут нею як непереможною зброєю в боротьбі з почуттям зневіри й немочі в нас самих.

Хай отак віра в чудо стане нам Вифлеємською зорею наших змагань за наше сьогодні і за наше краще майбутнє!

Одначе хтось може спитає мене:

Про яке чудо оце мова? В які чудотворні сили нам вірити та їх допомоги призивати? І невже ще й сьогодні покладатись нам на те, що якісь чудесні сили зроблять за нас те, чого ми нашими людськими силами довершити не вспіли?

Та на те я вам відповім іще раз:

Ні!

Не про якісь чудесні сили йде мені, коли я говорю про віру в чудо; не про Господа і не про Христа, не про Ангелів і не про Херувимів, і ні про небо, ні про ад, а виключно про **сили людини.** І то простої собі і звичайної людини з глибин нашої буденщини, такої ось, як я і ти, Брате чи Сестро, і сотки й тисячі й міліони інших наших земляків. Але притім людини, яка перш усього свідома того, що в боротьбі життя її призначінням стояти твердо до кінця, і не хитатися і не тревожитися, і не сумніваися в оконечну перемогу, якої добуття для неї **необхідний, смертельний мус.** От про чиї то сили тут мова! Але саме тому, що всі ми в нашій боротьбі за існування прості, звичайні люди, що сили наші дуже обмежені, — хоч можливість їх розвитку нам є здебільшого дана і здійснима, — ми не сміємо вдоволюватися пересічною, буденною мірою того, що ми можемо з себе добути. А мусимо вірити в те, що ми стократ сильніші, ніж це ми досі знали, і як нам здається. **І що ми зможемо доконати чуд, якщо тільки схочемо спрямувати всі наші сили в однім-одинокім напрямі — в напрямі визволення.**

Так:

Ми прості, звичайні люди зможемо доконати нечуваних чуд, коли всі наші сили з несхитністю вистріленої кулі вдарять в одну, чітко нами намічену ціль.

І в такі чуда мусимо нині вірити всі!

Вірити глибокою вірою тих перших ісповідників, що їх Вифлеємська зоря вела колись до Божого Дитяти.

Вифлеємська зоря...

Христос рождається!

Можнаж сказати ось, що все минуле народів, уся історія культурного світа, ввесь розвиток людських досягнень складається з таких неймовірних на око чуд незвичайних сил, **які при ближчім розгляді виявляються всетаки як послідовні і раціональні висліди послідовно і раціонально вжитих та покермованих чисто людських спромог.** Ми подивімся з цього погляду ось хочби тільки на визвольні змагання поневолених народів від найдавніших епох аж ген до останньої, щойно переживаної нами хвилі. Хіба не здається нам іноді, що тут — самі чуда? От вам як перше чудо — та невеличка колишня старинна Греція, що так преславно затриюмфувала над незчисленними полчищами перського сатрапа Ксеркса. Але чи тих безсмертних **Триста,** що рішились у термопільськім провалі ставити опір міліоновій наваді азійського варвара, не добули притім зі себе всього найдужчого, що було в їх душах? А проте — **скрізь тут людська сила і людське змагання!** А далі — боротьба маленької Картагіни проти всеможного, всім світом володіючого Риму, ті блискучі, до нині незабутні **перемоги Ганнібаля** над крицевими римськими легіонами — хіба не чудо історії? Але ви читайте тільки історичне освітлення всіх зусиль, всіх зваг і всіх спромог Ганнібаля та його горстки войовників, а побачите зараз, як то смертельні люди творять несмертельні чуда силою божеського пориву людського Ґенія. І так в історії народів — скрізь і всюди: в середньовіччі, в новітніх і найновіших часах, починаючи від визвольних боротьб Швайцарії, Швеції, Нідерляндів, Франції Жанни д'Арк і Анґлії Кромвеля, України епохи Хмельницького аж ген до визвольних боїв за всесвітянського цісарства Наполеона, а далі тих геройських подвигів воскресаючих із тьми неволі народів, що упродовж XIX. ст. попереджають визвольні змагання підчас останньої світової війни. Хотілосяб тут скрізь сказати словами нашої коляди:

Чудо, чудо повідають...

Бо всюди тут бачиться, як геройські люди, **повні залізної віри в чудотворність божеського своїм визвольним поривом духа, та всеціло направлені в сторону одної великої цілі, довершують діл, неймовірних в очах сірих рабів безпросвітньої темряви...**

Вони — герої віри і герої чину.

І скрізь отам рождався Месія нової волі, і стояла над народом Вифлеємська зоря світлого майбутнього...

І хіба не бачите її нині і в нас, ген там, над просторами нашої найдорожчої рідної землі, нашої прекрасної України, і ген над шибеницями і тюрмами, над московськими чеками і мурами розстрілів, і над варшавськими смертельними судами, перед якими сидить тепер **дванацятеро дітей України,** в катакомбах боєвого підпілля хрещених, у кривавім бою з ляхами загартованих, і духом пімсти як живі смолоскипи горіючих? Приліньте Ви, **Триста зпід Термопілів,** і подивіться на **тих дванацятеро з України** — хіба це не ваш дух у них, не ваша геройська звага, не ваша готовість на чин, і готовість на муку і готовість на смерть?

І хіба не велико - геройська віра в чудо в кожного? Сліпа, фанатична, ваги не знаюча віра **в чудо збройного, боєвого почину?**

Нихай, що може той чи інший з них, мукою тіла й душі пережертий, ломиться на наших очах, і ще, поки дійшов до Голгофти — паде. На місце таких ідуть цілі ряди інших, жадобою чину горіючих, поривом віри в чуда двиганих, ніякми полчищами москвинів ні ляхів не стриманих.

І от та віра **дітей підпілля** в чудо — перемагає ворожих Ґоліятів і переможе вона всі ворожі Вавилони.

О, Україно — Твоя зоря палає!

Україно — Христос Волі рождається!

На ловах.

Никодим Бистрак і Архип Кізлюк вибралися на лови. Бистрак вистрілив уже надармо всі патрони, тоді надбігає заяць. Бистрак здіймає з плечей рушницю та прицілюється.

— Що ти робиш?! — дивується приятель. — Таж ти вже вистріляв усі патрони!

— Тихо! заяць не мусить того знати! — відповідає Бистрак.

На вулиці.

— А це що знову! Ви малощо не переїхали мене! Чи не вмієте трубіти?!

— Трубіти вмію, одначе їздити я ще не навчився.

ЖЕЛАННЯ ВЕСЕЛИХ І ЩАСЛИВИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО ПЕРЕСИЛАЄ ВСІМ ЧЛЕНАМ І ЧЛЕНИЦЯМ У. Н. СОЮЗА

Головний уряд У. Н. Союза.

З НАГОДИ СВЯТА РІЗДВА ХРИСТОВОГО ЖЕЛАЮТЬ ЧИТАЧАМ І ПРИХИЛЬНИКАМ „СВОБОДИ" ВСЬОГО ДОБРА

Редакція й Адміністрація Видавництва „Свобода".

Осип Боднарович.

ТИФОВЕ РІЗДВО

Записки зперед 16-ти років.

Тульчин, 20. грудня 1919.

В нашім полку маса хорих на тиф. Тимто два курінї стягнули в один; зі здорових людей утворили дві сотні, а третю з хорих, т. зв. шпитальну. Мене приділили як помічника рахункового до третьої сотні, власне тієї шпитальної; переходжу туди 1. січня.

Тульчин, 1. січня 1920.

Сьогодні новий рік... Тисяч девятьсот двацятий... Що він нам принесе?...

*

Я багато находився за цілий сьогоднішній день. Від ранку шукав фіякра, щоб перевезти Леська*) до лічниці — але не напитав. Треба було взяти підводу з сотні, роздобути соломи й їхати по Леська. Тимчасом він уже був поїхав фіякром, якого привів син господаря з кватири; це жиди; вони страшно боялися мати хорих у хаті, тому жидок був такий прислужний. Я застав тільки хорунжого Долинського; хотів перевезти його своєю підводою, але він не хотів їхати. З дороги завернув мене пор. Тофан, бо треба було перевезти до лічниці пор. Хоміцького.

Падуть люди, як снопи в жнива.

*

Лічниця для старшин, про яку заповідали, що дуже порядно уладжена, властиво щойно уладжувалась. Всього кілька кімнат було опалених, решта холодні та навіть без сінників. Опалені вже повні. Леська поклали у зовсім холодній кімнаті, яку Осип почав щойно опалювати. Хоміцького й інших не хотіли зразу навіть приняти, але що було з ними робити? Теж лишилися в холодних кімнатах.

Капустяни, 5. січня.

Не довелося довше посидіти в Тульчині, бодай пересвяткувати. В пятницю перед південем (2. січня) зовсім несподівано пор. Т. дав мені наказ відїхати з першим транспортом хорих до Капустян. По довгих митарствах, поки усе приладилося, я виїхав з 12-ма підводами — на кожній пять — шість хорих — у 3-тій годині після полудня. На дворі не було дуже холодно, віяв тільки їдкий вітер. Коні були добрі і ми швидко їхали, але хорі були погано вдягнені. В дорозі один замерз.

В Капустянах була призначена для хорих школа. Ми приїхали пізно вночі — шкільна саля зовсім неопалена і ані стебла соломи в ній. Хорі—були між ними й такі, що вже перейшли крізу, і так, що щойно захворіли — страшенно нарікали. Почали ломити лавки й палити. За якої пів години привезли пів копи приколотків, а як обіцяв, що завтра прийдуть дрова, люди вспокоїлися, хоч не дістали вечері. Кухар заявив, що по дорозі згубив рушт і не може палити в кухні.

Капустяни, 7. січня.

Різдво.

Так я ще не святкував Різдвяних Свят. Так звана „сотня" хорих щораз збільшується. Лікарської допомоги нема. З харчами погано — просто нема що давати їсти хорим. Кухарі — правда — приладили святовечірню вечерю, але хто її мав їсти, коли всі покотом лежать. Тих кілька здоровших?... Один жах!...

*

Сотник Мар, теперішній полковий командант, зарядив вчора спільну вечерю для старшин і тих, що харчуються в старшинській харчівні. Було десять осіб: одні, що вже перебули тиф, інші, що його чекали. Сотник Мар роздобув малу ялинку. Борщ, кутя, вареники. Після вечері всі пішли заколядувати під двері священика — полкова команда примістилася на попівстві. — Їх двоє: батюшка й матушка. Подякували, прийшли до нашої кімнати й гостили нас добрим овочевим вином своєї роботи й волоськими горіхами.

Капустяни, 12. січня.

Вчора поховали пор. Гринишина. Сьогодні занедужав сотник Мар. Направду здається, що нам усім доведеться вигинути від пошести. І ніякого рятунку; хіба переїхати в таку місцевість, де тієї пошести не булоб між цивільною людністю. А то тут у селі багато хорих на тиф і кожного дня похорон, а то й два, як ось сьогодні. А лікаря нема і нема. Маю в школі 70 хорих і вже більше як тиждень ми тут, а у них не було ще жадного лікаря. В полковій команді обіцяли на передучора і на вчора, але дарма. Брак лікарів, а хорі залишені самим собі.

Ободівка, 20. січня.

Ще 16. січня ми приїхали сюди з Капустян. Їхати було погано, бо була страшно лиха дорога і мороз. Хорі їхали і возами і саньми, але було зле їхати і одним і другим. Було добре, що тут хорі вже дісталися під опіку лікаря.

До Ободівки віз мене таки господар, в якого я був на кватирі в Капустянах. По дорозі у Верхівці урвався гак від орчика — треба було щось зробити. Вступили до якоїсь хати. Заки там привязали орчика, господарі почастували нас самогонкою. Підводчик таки добре хильнув, аж повеселішав і по дорозі дуже розбалакався.

— А ви чудак!

— Чому? — питаю.

— А їй-Богу, чудак!

— Ну?

— Чого вам їхати кудись? Виб радше в мене залишились та так би й прожили до якогось часу. А так нащо ви їдете?

— Щож робити, дядьку? Треба їхати. Хотів би бути зі своїми.

— А там, яб вам дав передягнутись, та виб і подались собі до дому.

— Не можна так, дядьку. До дому мені тепер нема чого вертатися. Там...

— Нічого вониб вам не зробили...

І так дальше і дальше. Вкінці ми стали хвалити один одного: я, що мені в нього добре було, він, що я для них був добрий.

*

Вчора вмерли в мене два чоловіки. А ще два дні тому один з них дивно говорив зі мною. Хтось там з них не тримав порядку як слід і я сказав що як вони так робитимуть, то я покину їх — а я один їх доглядав. Він каже:

— Ні, пане десятнику, ви будете з нами доти, доки ми не повмираємо.

— Нехай Бог милує! — кажу. — Чого маєте вмирати? Краще здоровшайте!

На мої слова він скривився тільки, начебто в усмішці, начебто в болю. Вчора вмер.

Дощок на труни я не міг дістати і мусимо ховати їх без трун. Післав сьогодні двох візників, щоб викопали яму; завеземо та закопаємо.

Жовнярські похорони!

*

Вчора довідався від поручника Литвина, що четар Брінґ умер і похований у Капустянах.

Сьогодні вмер знову один стрілець.

Посів багатий, та жниво яке буде?

Сьогодні їду зі своїм транспортом у Жабокричку, відти завтра, як будуть підводи, в Ольгопіль. Мусимо виїжджати, бо харчі нам вийшли, а наш харчевий обоз напереді. Вчора і сьогодні мусів давати хорим пшоняну пісну кашу на воді, бо не маю мяса ні омасти. На сьогодні, правда, виміняв „фасунковий" Ґловяк два фунти солонини за сім фунтів цукру і це буде на обід до пшона. Без хліба сидимо вже пятий день. В мене було 17 кґ. пшеничної разової муки і 10 кґ. гречаної. З того спекла мені якась жидівка одинацять хлібів, але ними не знати навіть як обділити сімдесять людей.

*) Поручник Олекса Яворський.

РІЗДВЯНА НІЧ

Тужно в чужині, коли згадаю
За тебе, Рідний, мій милий Краю,
Коли згадаю різдвяну нічку
І „діда" в хаті, на столі свічку.

Коли вечірня зірка засяє,
Довкола столу рідня сідає;
Бажання щирі собі складають
І колядою Христа вславляють.

Чути дзвіночки, веселі сміхи...
То з колядою йдуть малі діти:
Одні з вертепом, другі з звіздою,
Інші знов з жидом, та ще з козою.

Білим килимом земля покрита,
Природа в леді, сном оповита.
Настрій святочний царить усюди,
Різдвом Христовим радіють люди.

**

Тепер нема втіхи, як колись бувало:
Смуток, жаль і горе там запанували.
Кождий із тугою часу вижидає,
Коли зірка волі для нас завитає.

К. Маланчукова.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЩЕ ЯЛИНКА.

На мою думку про боротьбу за ялинку в 301-шім числі „Свободи" з м. р. відкликується п. Михайло Дульнянка з Бофало листом, у котрім між іншим пише, що ялинка не є українським різдвяним звичаєм:

„У нас, українців, на Різдво за релігійним звичаєм кладуть сіно і сніп пшениці або вівсяний сніп, три хліби, свічку, а на землю стелять солому. То є правдивий звичай релігійний. Того звичаю вже ніхто інший не може заховувати, тільки правдивий християнин-українець. Ялинку то вже може ставити хтонебудь, релігійний чи нерелігійний.

„У церквах замісць ялинки українці роблять вертеп, то є стаєнку. На Богоявлення (Йордан) прибирають церкви смерічками. Коли на леду воду святять, то теж ставлять ялинки для прикраси. Ялинка на Різдво може гарний звичай, але то вже більше златинська".

ТРАДИЦІЯ ПРОТИ ГАРНОЇ НОВИНИ.

Цей дописувач, видно, стоїть за українську традицію. Що освячене українською традицією, він радить заховати. Не прибирати нічого, що нею не освячене, хочби воно було гарне.

Та як би там не було, між українцями в краю й в Америці, є нині багато людей, які приймають ялинку, вважаючи її за звичай, може навіть чужий, але гарний.

Якщо приняти, що цей звичай гарний, — а це самий дописувач признає — то тут можна запитатися: чи краще йти за традицією, чи за звичаєм.

Іншими словами, чи не пробуємо ми тут робити щось велике з речі, котра по своїй суті, так чи сяк ми рішимо, не може мати на практичне життя великого значіння?

У даній справі, чи не можливо, що українець перебере від американців ялинку й останеться добрим українцем? І чи з другого боку неможливе, що інший ялинки не перебере, але добрим українцем не буде? І чи не можливе таке саме з релігійного огляду? Себто, чи не може, наприклад, людина, що вважає себе членом якоїсь української національної церкви, перебрати „латинський" звичай ялинки, та остатися справжнім добрим членом української національної церкви?

ЯЛИНКА ЛАТИНСЬКА?

Дописувач називає ялинку латинським звичаєм.

Для українців ця назва правдива лише настільки, що як ялинку в нас приймали, то приймали з заходу, від західніх сусідів, отже від поляків, що належать у більшости до латинської церкви.

Коли приглянутися справі глибше, то побачимо, що в поляків це відай не старинний звичай, а перебраний від німців, від котрих поляки перебрали християнство. Та в німців це звичай не християнський, а дохристіянський. Італійські християни ялинки не знають.

ЧИ „ДІД" УКРАЇНСЬКИЙ ХРИСТІЯНСЬКИЙ ЗВИЧАЙ?

Як каже „Ню Інтернешенел Енсайклопідія", багато звичаїв і вірувань старинних німців, а також римлян, перейшли з поганства до християнства та заховалися почасти й до нинішнього дня. Церква пробувала їх поборювати й почасти це їй удалось".

Сталося таке саме з українськими різдвяними звичаями й віруваннями. Багато з них сягає дохристіянських часів.

Отже чи можна говорити про ялинку як про латинський звичай, і чи можна говорити про сіно, „дідуха" й „діда" як про український християнський звичай? Чи справді сіно, „дідух" і „дід" суть частини християнства на Україні?

КАЛЄНДАР.

У передостаннім числі за 1935 рік „Ню Йорк Таймс" пише статтю про реформу календаря.

Одна українська парохія в Америці відсвяткувала Різдво за новим, „григоріянським" календарем.

Значить, справа рахуби часу ще не вирішена остаточно.

НАЦІОНАЛІЗМ ПРОТИ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗМУ.

Як в інших справах, так і в цій: одні стоять за традицію, інші за новину, бо, мовляв, вона краще відповідає потребам.

„Таймс" висуває очевидно не думку переходу на григоріянський календар, бо цей календар уже давно принятий серед американців. Він радить завести нову форму календаря та закликає Лігу Націй, щоби зробила відповідні кроки.

„Таймс" підносить потребу однодушности народів у цій справі. Мовляв, народи світу мають у тому інтерес, щоб у деяких справах забути на свої місцеві звичаї, та приняти звичаї, які можуть приняти й інші народи. Нині люди й народи зносяться з собою так часто, що вони мусять мати одну рахубу часу.

„НАШ КАЛЄНДАР".

Проти всякої думки реформувати календар у нас усе знайдеться багато людей, що проти цього повстануть.

Які аргументи пустять у рух проти нової реформи календаря, якби її запропонувала Ліга Націй, не знаю, але догадуватися можна, що певно тут забере слово ненависть до Ліги Націй як до несправедливої інституції.

Зате відомо вже, які аргументи підноситься проти приняття григоріянського календаря. Отже кажуть, що календар, що ми його вживаємо, це наш старий, традиційний український календар, що ми маємо право вживати свого календаря, як поляки мають право вживати свого.

Очевидно, коли поглянути в історію, то знайдемо цікаві досвіди людей у цій справі. Наперед, цей календар, що ми його називаємо нашим, це старинний римський календар римського політика Юлія Цезара. Його колись уживали загально. Ще й нині в американських історіях попадає часто згадка про якусь подію з революційних чаєів, з поданням дати за старим стилем.

БОРОТЬБА ЗА КАЛЄНДАР.

Зчасом люди наочно переконалися, що юліянський календар не годиться з сонцем, отже не надається до численя часу. Пробували його реформувати. Одну таку реформу завів римський папа Григорій.

Цю реформу заведено скоро в римо-католицькій церкві й у римо-католицьких краях. Протестантські краї й церкви спротивилися заведенню реформи. Боялися, що від такої реформи пропаде ріжниця між церквами в поглядах вірних, а це пошкодить протестантським церквам.

Накінець і вони завели реформу, „папську" реформу. І ця реформа календаря протестантської церкви не вбила.

Та нині є ще люди в нас, які бояться, що реформа календаря пошкодить українській національній справі. Чи справді є яка небезпека?

В УКРАЇНСЬКЕ СВЯТО РІЗДВА

: пригадує :

УКРАЇНСЬКУ РІДНУ ЗЕМЛЮ

: і вітає :

АМЕРИКАНСЬКУ УКРАЇНУ:

ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ і ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

Отсим стародавнім привітом витаємо отсею дорогою все наше Членство й усіх наших Прихильників, бажаючи їм щастя, здоровля і добробуту.

Як Різдвяний Дар принесім усі ми разом нашій Україні нашу любов і нашу віру в її велику будучність. А разом з тим і нашу волю віддати наші сили тій праці, що веде до сонця Правди і Волі України.

ГОЛОВНА УПРАВА СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

Юра Шкрумеляк.

РІЗДВЯНІ ГОСТІ

Ясні спогади героїчних подій, прилиньте до мене в цю святочну годину, наче крилаті птиці зза невідомого засвіту!...

Старенька Миколиха Іванюкова з дочкою, Марусею були вже по вечері. Відложили ложки й перехрестившися, повклякали й молилися Богу. На столі горіло пять свічок, що кидали ясно-біле сяйво на всю світлицю. Дві великі і три маленькі.

Десь із села доходив уже до них голос коляди. Та вони молилися й клячіли, а бідний смуток сів їм на чолах. Під ним було лице вдовиці, як попіл, а личко дівчини, як віск.

Колись, минулими роками, цей смуток роздирав їм серце і витискав з віч струю сліз. Та нині був уже спокійний та блідий, як блідий був уже спогад про ті три румяні обличчя, що до них і тепер линули зболілі душі матері й сестри та судженої...

Гей, бож уже того Свят-Вечора дванацятий рік минає, як майнули їм перед очима усміхнені мужеські лиця. Ніби в сні, ніби в казці...

Вони прибули на трьох бистрих конях в полудне. Івась і Василь, сини Миколихи і браття Марусі. А третій—Ярослав, суджений Марусі. А по Святій Вечері заколядували дужими голосами тай стали прощатися. Тай посідлали коней і зникли в сніговії. Поїхали туди, де грали сурми, де співала сталь, де олово свистало.

І пропали. І загинули. То на столі в Миколихи пять свіч. Одна Божому Дитяті, друга Тим, що впали, а три маленькі: Івасеві, Василеві і Ярославові. Пять свіч.

В хату ввійшов молодий господар, сусід Гнат. — „Христос раждається! Що робите, бідні душі?"

Кождого Свят-Вечора приходив до них на хвилину. Вони запрошували його, бо це був одинокий свідок загину трьох лицарів. В його очах старалися виловити останню тінь дорогих образів.

Вже девятий раз оповів їм історію, сумну і страшну, девятий раз повторював гіркі слова. Бо вони просили. Говорив і сам тремтів з жалю.

„В Житомірі захорував Івась, два тижні перед святами. А тут треба було відступати. Взяли його з собою і проти приказу команди сховали в своїм вагоні, у соломі й позакривали коцами. По дорозі у Винниці захорував Василь. І його положили біля Івася і затоїли. Хотіли разом вмирати. Всі чотири з одного села, кіннотчики бригади. На сам Свят-Вечір доїжджали до Крижополя. І прийшов приказ на передостанній стації. Десь кілька верстов на північний схід від залізниці показався якийсь невідомий загін. Грабує села. Мабуть денікінці. Вони ніби з нами в згоді, але під боком нашої Армії не сміє ніхто грабувати й розбивати. Поїхати на звіди, хто це. Гнат і Ярослав укрили хорих ще ліпше й вечором рушили на стежу. Недалеко під лісом їх напали, окружили. Не дали говорити, обсипали кулями. Ярослав упав з коня. Гнат відбився й урятувався з двома ранами в грудях. Причвалав на двірець, а кінь Ярослава за ним. Упав безсильний. Збіглися товариші. Він оповів, що і як, і просив: — „Подивіться, там, у тім вагоні... чи ще живуть... Хтось скочив і зголосив: „Оба студені!"

Його повезли далі, аж до Одеси. В лічниці лежав місяць і ледви трохи поздоровів, вийшов. Питав, розпитував, шукав. Ніякої вістки. І до нині так. Видно, що смертельно поцілили Ярослава і правду доніс той, хто дивився на тих, у вагоні..."

Гнат пішов з хати. Вдовиця лягла, старалася заснути. А Маруся не відходила від вікна. Вдивлялася в сніжні поля й городи, чи не надійде хто, не надіде на карому коні.

В селі тихо. Всі поснули. Три менші свічі давно погасли.

Раптом — що то? Десь ніби щось затупотіло, здригнулася хата і вікна заслонили тіни. Боже! З піль надбігли три коні й поставали під вікнами! Три коні — чи їх тіни? А деж їхні лицарі? — Зойкнула і затремтіла тай упала обімліла.

Схопилася стара мати. Стала в вікна заглядати — нічого не видати!

Аж — легенький стук у двері!...

„Чи просите до Вечері?" Мати стала й прояснила, далі впала і зомліла...

За хвилину пробудилась, мов на образ задивилась.

„Добрі духи, сон, чи казка?"

„Ні, матусю! Божа ласка!"

„Божа ласка і молитва, — не змогла нас люта битва!"

„Божа ласка," Боже чудо! Ми не тіни — живі люди!

„Бог вас дав іще раз витати, путь стелив нам аж до хати! Ми прийшли, щоб сил набрати! Може ще раз треба буде, за добро наставить груди, радо будемо вмирати!"

Івась матусю обнімає, а Василь сестру витає, Ярослав цілує личко: „Моя зоре, моя птичко!"

Ох, найкращий то дарунок — судженого поцілунок!

І промовили словами до сестрички і до мами. Промовляли, розказали, як бідили, горювали. Як по світі мандрували, до села доріг шукали! Та яка була в них сила, що їх відьма не скосила!

І Маруся розказала, як три коні їх пізнала; не три коні, тільки тіни, щоби добрий знак подати, що лицарство йде до хати.

І зраділа доня й мати, звеселіли стіни хати. І серця їх ликували, красну пісню заспівали. Про те серце, вірне, суще, про лицарське невмируще.

Що хоч гине, загибає, далі бється, відживає і кровавиться до щерти, щоб за річ велику вмерти. Вмерти або побідити, рідний нарід звеселити. Що дай Боже!



РІЗДВО НА УКРАЇНІ.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Союзовець. — Замало вичислити купу імен. Треба подати, хто чим і коли прислужився для організації. Головно треба подати тих, що були відзначені письмом чи іншою нагородою за приєднування членів до організації, бо ця остання праця — найважніша. Мусить бути якесь мірило, котрого треба придержуватися при відзначенню праці членів.

В. С., В. Ворвик, Р. Ай. — Подайте хоч приблизно, хто чим прислужився. При заслугах треба подавати факти і цифри.

Сентрал Фолс, Р. Ай. — У звязку з дописом у ч. 303 „Свободи": Подібні комітети хай подають свої адреси до секретаря: M. Prus, 436 Brown St., So. Attleboro, Mass.

Т. В., Дітройт, Міш. — Возьміть старокраєвий календар, а там знайдете адреси всіх часописів. Таким календарем є „Календар Для Всіх' на 1936 р., виданий накладом Івана Тиктора, Львів, Косцюшка І. А.

Як ми пом.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

Бог. Подлена.

РІЗДВО ПЕРШОГО РОКУ

Семий день Сатурналіїв, свята рівности та свободи, погасав над Римом...

Соняшне проміння вкінці загорілося рожево на склонах гір, покритих біленьким, свіжим снігом. Зараз потім погасло і темінь залягла над землею.

У домі багатія Пльотія Кріспіна смолоскипи кидали криваво-червоне світло. Пльотій був багач, а Сатурналії справляв по републиканському звичаю не три, а сім днів. Не тому, щоби залюбки в ці свята послугувати невільникам, що їм терпів лінощі й оргії, або тому, що тужив за золотим віком і рівністю людей. Ні. він жеж сам мав золотий вік. бо мав золото — він Пльотій, ученик фільософічного стоїцизму.

Учитель його, Юній Дамасіп. стояв побіч мовчки. Стоїчним фільософом став найприроднішим способом у світі, як протратив батьківську спадщину. Втікаючи перед вірителями, втаемничував Кріспіна в усі тайни й приємности життя, що зчасом доводять до зрозуміння стоїцизму.

Мовчки дивились оба приятелі на крики й танки невільників, упоєних гірким напитком, званим „кальда", і найгіршим веєнтанським вином: бо хтож давав би невільникам семого дня Сатурналій фалернеиське вино?

„Іо Сатурналія! Іо бона Сатурналія!" — кричали запаморочені невільники захриплим голосом. Плескання долонь співання розпусних пісеньок і пискіт гарних жінок доходив пискіт гарних жінок доходили дивно перемішані до пана та його гостей.

Два невільники грали в кістки та порозумівалися ломаною мовою переможців. Оба варвари, оба руді, одначе один могутній велитень із холодної півночі, другий хитрий жидок з горячої азійської провінції. Обох пригнав туди переможець: першого з дубових гаїв при північних водах. другого з країни пальм і дактилів, верблюдів і ослів, і присилував їх служити йому. Перелякані гляділи на новий світ, одначе скоро покорилися.

— Ду!*).

— Кінке!**).

Ґерманський варвар із простодушністю дитини вдавав, що платить стільки, скільки жид з блискавичною скорістю показував на пальцях рук. А рахунок мав утруднений, бо жидові недоставало одного пальця на правій руці. Відрубали йому його колись за кару, що хотів утікати.

— Ду-кінке-сес — сет...

Юній Дамасіп позіхнув і сказав:

— Закасувалиб нас зовсім! Вмілиб зовім добре відгравати ролю панів. Зчасом пізналиб напевно ріжницю між фалерненським і веентанським вином. Жид і ґерманець не гралиб, як тепер лише на жарт, а дзвонилиб золотом. Взагалі велика ріжниця між паном і невільником...

Кріспін, холерик, вибухнув:

— Мені вже досить тих сім днів згоди. Не знаєш, як я вже радію завтрішнім днем, як прикажу привязати до стовпа тих двох гільтаїв. Також якусь жінку там привяжу; я вже затужив за болючим стоном, коли перший синій пруг виступить на нагих плечах. Сім днів мали волі, завтра пізнають, що є влада над ними! На невільника нема нічого ліпшого над строгість.

Дамасіп позіхнув знову.

— Гм! Спартак...

— Знаю, що хочеш сказати! Бунт у людській душі, а сила в руці. Дрижи, світе, перед військом невільників, позбавлених кайданів. Таж знаєш, як скінчив Спартак. Як дезертир, опришок, ґлядіятор, засівся на Везувію, грізному, як і він сам! Сімдесять тисяч невільників повів проти Риму. Рим дрїжав! Що йому помогло? Ріжниця рас тих невільників, недостача дисципліни та бажання наживи! На ріці Сілярі пролили кров, шість тисяч полонених згинули на хрестах на апійському шляху, а решту побив Помпей. Невільник не сміє пірвати кайданів. Колиж розібє, то розпняти його!

Дамасіп кинувся:

— Одначе родиться багато Спартаків! Появляються знаки! Бачиш на обрію цю хвостату зорю? Звуть її кометою по грецьки, а вона все віщує якесь нещастя. Може саме сповіщає прихід нового Спартака, нового провідника слабих і упокорених, який розвалить і перемінить світ...

Кріспін хитро всміхнувся.

— Люди потребують авторитету. Колиж знищать його, створять собі новий. Також невільники. Знаєш Езопову байку „Ін прінціпату коммугандо" — при зміні влади не міняють бідаки нічого лише панове назвище!

— Та ходімо спати, — сказав до вчителя Пльотій Кріспін — рано нас жде праця при направі невільницьких голов, заморочених Сатурналіями.

Смолоскипи погасли, затих і здушуваний сміх молодої невільниці, що заблудила з любком до кубікуля (спальні), а втекла, налякавшись повороту пана. Рано на позорищі виступить на її тілі синій пруг.

Сатурналії, свято свободи невільників і рівности людей — минулися.

— — — — —

На обрію мерехтіла спокійно хвостата зоря. Вона, як кажуть старі китайські літописи, приходить що сімдесять шість літ з небесної далечі поглянути, як там є з рівністю та свободою людей. Останній раз бачила невдачу та жахливий кінець Спартака. Тепер замайоріла над Вифлеємом! Що побачить за 1531, за 1607, за 1682, за 1758 літ? Що в 1912 році? Що побачить у 1988-му?...

Так пройшло Різдво року першого в домі Пльотія Кріспіна, багатія й ученика стоїчної фільософії.

(З чеської мови переклав М. Н.).

*) Перекручене з латинського: дуо (два).

**) Перекручене з латинського: квінкве (пять).

СПРАВОЗДАННЯ НЮЙОРСЬКОГО КОМІТЕТУ БУДОВИ У. Н. ДОМУ В ПОМОРЯНАХ, ГАЛИЧИНА.

ДОХІД:

Жертви зложені в готівці	$228.00
З представлень	739.21
Коляда	36.50
З мандоліни	40.50
З забави	82.13
Радіо-Баль	114.02
З годинників	117.00
Процент від грошей	145.79
Разом	$1,503.15

РОЗХІД:

До краю вислано	$1,500.00
Оплата	15.25
Страта в Вебстер Гал	44.39
Разом	$1,559.64
Остає недобір в касі	$56.49

Від імени наших братів в Поморянах всім, що причинились до нашого діла, складаємо найщирішу подяку Гр. Гупало, П. Стасюк, М. Меркун.

Французький лікар, як ґенеральний контрольор здоровля армії в Мароко, приказав повивішувати протиалькогольні гасла в касарнях. Одна таки вивіска мала напис „Алькоголь убиває!"

Кілька днів пізніше полковник переводив інспекцію касарні та запримітив на вивіски якусь дописку. Заложив окуляри та прочитав там таке: „Вояк не боїться смерти!"

РАДІО.

УКРАЇНСЬКА РІЗДВЯНА РАДІОПРОГРАМА.

На Святий Вечір, у годині 11-тій ввечір, співатиме хор ім. Лисенка української православної парохії в Алентавн, Па., зі стації W. C. B. A. 1440 Кс.

— Пане професоре, навіщо ви носите зі собою аж три парасолі?

— То дуже просте: одну забуду в трамваю, другу в гостинниці, а третя мені остaнеться на випадок, колиб падав дощ.

З НАГОДИ РІЗДВА ХРИСТОВОГО

— і —

НОВОГО РОКУ

ВСІМ СВОЇМ КОСТУМЕРАМ І ВСЕМУ УКРАЇНСЬКОМУ ГРОМАДЯНСТВУ

бажае

ВЕСЕЛИХ СВЯТ І ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

ІВАН ШТОГРИН

власник

PERFECT LAUNDRY

Newark, N. J.

Всьому Українському Громадянству

— і —

ВСІМ НАШИМ ПОКУПЦЯМ

—: бажають :—

Веселих Свят Різдва Христового

— і —

Щасливого Нового Року

Власники Clifton Bakery

327 HOPE AVENUE, CLIFTON, N. J.

Tel. Passaic 2-5309

ВСЬОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ГРОМАДЯНСТВУ

— і —

ВСІМ НАШИМ ПОКУПЦЯМ

—: бажае :—

ВЕСЕЛИХ СВЯТ

РІЗДВА ХРИСТОВОГО

— і —

ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

ГРИГОРІЙ ЗАЛЕПСЬКИЙ

ВЛАСНИК ВУГЛЕВОЇ СПІЛКИ

14 BRENNER ST., NEWARK, N. J.

Tel. Essex 3-2669

— Той пан Кропачок справді цікавий! Саме кінчить вісімдесять вісім літ, а держиться знаменито.

— І щож, він зовсім здоров?

— Що значить здоров? Він каже, що тепер має більше сили та розуму, ніж тому 88 літ.

У гостинниці.

— Мій пане! Від пів години дивитеся на мою жінку! Що ви властиво собі думаєте?

— Чи маю це сказати?

— Домагаюся від вас того, бо інакше...

— Думаю собі,... що тяжко вам її завидувати...

В суді.

Суддя (картае свідка): Якжеж це? Ви тут тепер кажете, що обвинуваченого знаєте, а в першій інстанції ви твердили, що його не знаєте?!

Свідок: А так, я кажу правду. В першій інстанції я з ним зазнайомився.

ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ ІМ. ДМИТРА ВІТОВСЬКОГО В НЮАРКУ, Н. ДЖ.

—: бажае :—

ВСІМ СВОЇМ УРЯДНИКАМ, ЧЛЕНАМ І ПРИХИЛЬНИКАМ

ВЕСЕЛИХ СВЯТ

РІЗДВА ХРИСТОВОГО

— і —

ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

УПРАВА СІЧИ.

ВСЬОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ГРОМАДЯНСТВУ

— і —

МОЇМ КЛІЄНТАМ ТА ПРИЯТЕЛЯМ

—: бажае :—

ВЕСЕЛИХ СВЯТ

РІЗДВА ХРИСТОВОГО

— і —

ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

В. КУЗЬМА

УКРАЇНСЬКИЙ АДВОКАТ

Tel. BIGELOW 3-7303. 241 SPRINGFIELD AVE., NEWARK, N. J.

ВСЬОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ГРОМАДЯНСТВУ

— і —

ВСІМ ПРИЯТЕЛЯМ

—: бажае :—

ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО

— і —

ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

ВАСИЛЬ ДУБАС

Tel. ESSEX 2-0079. 542 S. 18th ST., NEWARK, N. J.

ВСЬОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ГРОМАДЯНСТВУ

— і —

ВСІМ ГОСТЯМ

—: бажае :—

ВЕСЕЛИХ СВЯТ

РІЗДВА ХРИСТОВОГО

— і —

ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

В. Р. ГУЛЬКА

ВЛАСНИК ГОСТИННИЦІ

Tel. MARKET 2-9732. 225 SPRINGFIELD AVE., NEWARK, N. J.

ДОКТОР ПРАВ

ІВАН ВОЙТОВИЧ

АДВОКАТ СТЕЙТОВИЙ І ФЕДЕРАЛЬНИЙ

220 WEST 42nd STREET, Room 1605, NEW YORK CITY.

Tel. WISCONSIN 7-0068.

—: засилае :—

ВСІМ СВОЇМ КЛІЄНТАМ, ПРИЯТЕЛЯМ І ЗНАЙОМИМ

НАЙЩИРІШІ СВЯТОЧНІ БАЖАННЯ:

ВЕСЕЛИХ СВЯТ І ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

УВАГА! УКРАЇНЦІ З МІСТА ОЗЕРНА І ОКОЛИЦІ! УВАГА!

ЗАПРАШАЄМО ВАС ДОРОГІ РОДИМЦІ НА НАШ

ПЕРШИЙ ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ

—: котрий відбудеться :—

В СУБОТУ, ДНЯ 11-ГО СІЧНЯ (JANUARY) 1936 РОКУ

В VOLKS LYCEUM,

218-220 EAST 2nd STREET, NEW YORK CITY.

Початок в годині 8-мій ввечір. — Вступ 40 центів.

Орхестра під проводом Зазулевича.

Дохід з цього балю призначений на допомогу Корпоративному Домови міста Озерна, повіт Зборів.

4-5,7 За добру забаву ручить — Комітет.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ І ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

—: бажае :—

ВСІМ УКРАЇНЦЯМ І ПРИЯТЕЛЯМ

М. ЛЯХОВИЧ.

ВЛАСНИК УКРАЇНСЬКОГО БАЗАРУ

Tel. ORCHARD 4-6170. 170 E. 4th ST., NEW YORK CITY.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ І ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

—: бажае :—

ВСІМ УКРАЇНЦЯМ І ПРИЯТЕЛЯМ

ДМИТРО ПАВЛИК

ВЛАСНИК ГОЛЯРНІ

438 EAST 5th ST., NEW YORK CITY.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО

— і —

ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

—: бажае :—

ВСЬОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ГРОМАДЯНСТВУ

П-НА СТЕЛА ОНУФРЕЙ

ВЛАСНИЦЯ BEAUTY CULTURE

Tel. SUSQUEHANNA 7-7675. 116 W. 65th ST., NEW YORK CITY.

ВСЬОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ГРОМАДЯНСТВУ І ВСІМ СВОЇМ ЧЛЕНАМ ТА СИМПАТИКАМ

—: бажае :—

ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО

— і —

ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕМОКРАТИЧНИЙ КЛЮБ

59 ST. MARKS PLACE, NEW YORK CITY.

УРЯД У. Д. КЛЮБУ.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ І ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

—: бажае :—

ВСЬОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ГРОМАДЯНСТВУ

ВАСИЛЬ ГОЛДА

ВЛАСНИК, GOLDA SHOE CO.,

220 — 9th AVENUE, (bet. 23 & 24 St.), NEW YORK CITY.

Tel. WATKINS 9-6574

ВСІМ ЧЛЕНАМ, ПРИХИЛЬНИКАМ І ЖЕРТВОДАВЦЯМ ЧИТАЛЬНІ ПРОСВІТИ В ГРУСЯТИЧАХ,

повіт БІБРКА

—: бажае :—

ВЕСЕЛИХ СВЯТ І ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

КЛЮБ ОДНОСЕЛЬЧАН ГРУСЯТИЧІ.

ВСЬОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ГРОМАДЯНСТВУ

— і —

ВСІМ ПОКУПЦЯМ

—: бажае :—

ВЕСЕЛИХ СВЯТ

РІЗДВА ХРИСТОВОГО

— і —

ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

ДАНИЇЛ МАДАЙ

ВЛАСНИК ГРОСЕРНІ І БУЧЕРНІ

Tel. DELAWARE 3-7299. 369 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.



ВИЙШЛА З ДРУКУ ТЕАТРАЛЬНА КНИЖКА

НЕЧИСТА СИЛА

ЗНАМЕНИТА КОМЕДІЯ в 4-ох ДІЯХ

Написав О. В. Рутковський.

В штуці виступає 7 мужчин, 3 женщини і парубки.

Ціна за примірник 35 центів.

Замовлення разом з належитістю слати до:

"S V O B O D A,"

81-83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J. (P. O. Box 346)

ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО
— і —
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
——: бажає :——
М. НООТ
ВЛАСНИК, STUYVESANT TIRE and AUTO SUPPLY CO.,
9th STREET and 3rd AVENUE, NEW YORK CITY.

ВСЬОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ГРОМАДЯНСТВУ
— і —
ВСІМ КОСТУМЕРАМ
——: бажає :——
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
РІЗДВА ХРИСТОВОГО
— і —
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
ПАВЛО МЕЛЕНЬ
ВЛАСНИК ҐРОСЕРНІ І БУЧЕРНІ
Tel. BERGEN 4-7457. 60 SUSSEX ST., JERSEY CITY, N. J.

ВСЬОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ГРОМАДЯНСТВУ
— і —
ПРИЯТЕЛЯМ
——: бажає :——
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
РІЗДВА ХРИСТОВОГО
— і —
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
ГРИГОРІЙ ЄВУСЯК
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Tel. BERGEN 4-5989. 77 MORRIS ST., JERSEY CITY, N. J.

ВСЬОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ГРОМАДЯНСТВУ
— і —
ВСІМ ПОКУПЦЯМ
——: бажає :——
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
РІЗДВА ХРИСТОВОГО
— і —
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
СТЕПАН ҐНИРА
ВЛАСНИК ҐРОСЕРНІ І БУЧЕРНІ
Tel. DELAWARE 3-7487. 388 JOHNSTON AVE., JERSEY CITY, N. J.

ВСЬОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ГРОМАДЯНСТВУ
— і —
ВСІМ ПОКУПЦЯМ
——: бажає :——
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
РІЗДВА ХРИСТОВОГО
— і —
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
ПИЛИП ДМИТРИХА
Tel. DELAWARE 3-9469. 22 RUTGERS AVE., JERSEY CITY, N. J.

ВСЬОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ГРОМАДЯНСТВУ
— і —
ВСІМ КОСТУМЕРАМ
——: бажає :——
ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО
— і —
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
ІВАН МАРУСИН
ВЛАСНИК ГОСТИННИЦІ
386 JOHNSTON AVE., JERSEY CITY, N. J.

ВСІМ УКРАЇНЦЯМ І ПРИЯТЕЛЯМ
——: бажає :——
ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО
— і —
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
ВОЛОДИМИР СТАСЮК
МАЛЯР І ДЕКОРАТОР
Tel. ESSEX 3-0318. 39 ROSEHILL PL., IRVINGTON, N. J.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО
— і —
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
——: бажає :——
ВСІМ ПРИЯТЕЛЯМ І ЗНАКОМИМ
ПАНІ ТШАСКА
ВЛАСТИТЕЛЬКА ПОХОРОННОГО ЗАВЕДЕННЯ
(UNDERTAKER)
Tel. HUGUENOT 4-4244. 648 — 4th AVE., BROOKLYN, N. Y.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО
— і —
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
——: бажає :——
ВСЬОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ГРОМАДЯНСТВУ
CAPT. NICK HOPE
ЗВІСНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ГАРМОНІСТ
СЛУХАЙТЕ ЙОГО НА СТАЦІЇ WMCA EVERY SUNDAY 4 P. M.

ВСЬОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ГРОМАДЯНСТВУ
— і —
ВСІМ НАШИМ ПРИХИЛЬНИКАМ
——: бажає :——
ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО
— і —
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
ГРИГОРІЙ БАРДАК З ДРУЖИНОЮ
159 GRAND STREET, BROOKLYN, N. Y.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ
РІЗДВА ХРИСТОВОГО
— і —
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
——: бажає :——
ВСЬОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ГРОМАДЯНСТВУ
АННА КУНАШЕВСЬКА
ВЛАСНИЦЯ КУНАШЕВСЬКОГО ШИФКАРТОВОГО БЮРА
Tel. DRYDOCK 4-8961. 179 E. 3rd ST., NEW YORK CITY.

ВСІМ ЧЛЕНАМ, ЧЛЕНИЦЯМ І ДІТЯМ ТОВ. УКРАЇНСЬКА СІЧ, ВІД. 59 У. Н. С., ВСІМ ПОКУПЦЯМ, ПРИХИЛЬНИКАМ І ВСЬОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ГРОМАДЯНСТВУ В БРІДЖПОРТ, КОНН.
——: бажає :——
ВЕСЕЛИХ СВЯТ І ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
ЛЕОНТІЙ БИХ,
секретар відділу 59 в Бріджпорт, Конн.



УКРАЇНСЬКА АПТИКА
НА ЗАМОВЛЕННЯ ВИСИЛАЄМО
всякі медицини, туалетові річи та все інше, що придається по американських аптиках.
Маємо також усі краєві лікувальні зілля. Замовлення виконуємо точно і негайно. Двацятьлітнє існування й практика мого заведення гарантує добру якість.
Пишіть по цінник на адресу: 290-
NORTH AMBOY PHARMACY,
712 State Street, Perth Amboy, N. J.
Власник: ПАВЛО ГАВРИЛІВ.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ
РІЗДВА ХРИСТОВОГО
— і —
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
——: бажає :——
ВСЬОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ГРОМАДЯНСТВУ
СТЕПАН ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ АСЕМБЛІМЕН

ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО
— і —
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
——: бажає :——
ВСЬОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ГРОМАДЯНСТВУ
WILLIAM SELNIK
УКРАЇНСЬКИЙ АДВОКАТ
Tel. ORCHARD 4-5275. 104 E. 7th ST., NEW YORK CITY.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО
— і —
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
——: бажає :——
ВСЬОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ГРОМАДЯНСТВУ
JOHN NOWAK
ВЛАСНИК, NEW ROYAL AUTO BRAKE SERVICE,
Tel. STUYVESANT 9-5390. 331 E. 9th ST., NEW YORK CITY.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ
РІЗДВА ХРИСТОВОГО
— і —
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
——: бажає :——
ВСІМ УКРАЇНЦЯМ І ПОКУПЦЯМ
МИКОЛА ГЛАДУН З ДРУЖИНОЮ
ВЛАСНИКИ БУЧЕРНІ
166 AVENUE B, NEW YORK CITY.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ
РІЗДВА ХРИСТОВОГО
— і —
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
——: бажає :——
ВСЬОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ГРОМАДЯНСТВУ
ДАНИЛО БУРДИГА З ДРУЖИНОЮ
ВЛАСНИКИ ГОСТИННИЦІ
18-05 — 27th AVENUE, ASTORIA, L. I.

НАДІЙНІ
На цю орґанізацію можна сміло надіятися, бо вона має певне знання, здобуте довголітнім досвідом на службі тутешньої громади серед найвибагливіших родин.
Ці роки досвіду не змарнувались; вони послужили на вдосконалення нашої орґанізації і витиснули на ній знак довгих років.
STEPHEN J. JEWUSIAK & SON
FUNERAL DIRECTORS
77 Morris St., Jersey City, Phone: Bergen 4-5989
34 E. 25 St., Bayonne, Phone: Bayonne 3-0540

PAIN-EXPELLER
НА ПЕРЕЛОМАННЯ ПРОСТУДИ У ҐРУДЯХ
жадайте славного в світі
ЯКОРОВОГО ПЕЙН-ЕКСПЕЛЛЄРА
На скору й певну полекшу
RUB IT IN

Подорожній попав на мандрівці у відлюдне село, з якого до найближчого містечка, де є аптика та лікар, аж сімдесять миль.
— Ну, добре — дивується. — Гарно тут, та я не знаю, як ви можете тут жити, коли, наприклад, хтось захоріє і треба прикликати лікаря.
— Е, прошу пана, ми не потребуємо ніяких лікарів, самі собі вмираємо!

СТІННІ КАЛЄНДАРІ
НА 1936 РІК
ВЖЕ ВИЙШЛИ З ДРУКУ.
Маємо на складі 50,000 ріжнородних Стінних Календарів на 1936 рік. Календарі як: „Hangers, Wall, Pockets, De Luxe і Cut Outs". Чудові краєвиди, релігійні, діти, дівчата у ріжних позах і ріжної величини.
Шторникам, ґросерникам і бучерам, продаємо по дуже зниженій ціні.
Календарі продаємо по ціні як слідує:
100 Календарів першої кляси ціна $14.00 з надрукованим іменем фірми і пересилкою.
100 Календарів другої кляси $12.00 з пересилкою.
100 Календарів третьої кляси $10.00 з пересилкою.
100 календарів четвертої кляси $8.00 з пересилкою.
12 Календарів, першої кляси, $2.00 з пересилкою.
5 Календарів $1.00 з пересилкою.
1. Календар, найгарніший, 25 ц. з пересилкою. 268,
Ласкаві замовлення посилайте на адресу:
UKRAINIAN BAZAAR,
170 E. 4th ST., NEW YORK, N. Y.
(Bet. 1st and Ave. A),
Telephone: ORchard 4-6170.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues.
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урядові години: рано від 10 до 12. ввечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

ВЗОРИ канва, нитки до вишивання D. M. C. і стемповані річи. Пишіть по катальоґ до:
UKRAINIAN BAZAR,
170 E. 4th St., New York, N. Y.

НАЙГІРШЕ ХОРІ,
НЕ ТРАТЬТЕ НАДІЇ!
Даром пробка зілля
МІЛЕРТОН
СЬОГОДНІШНЄ ОГОЛОШЕННЯ У ВАШИХ РУКАХ МОЖЕ БУТИ ВАШИМ ПЕРШИМ СТУПНЕМ ДО ЗДОРОВЛЯ.
Хочемо, щоб найбільше людей пізнали це відоме лікарство, зілля, котре доконало таких чуд у недугах шлунка, ревматизму і недуг нирок.
Одна Велика Коробка $1
вистане майже на цілий місяць помочі для найгірше хорого.
Спеціяльна оферта читачам „Свободи":
[ ] $1.00 за одну коробку Мілертону.
[ ] $1.50 за дві коробки Мілертону.
[ ] $2.00 за три коробки Мілертону.
Питайте за зіллям Мілертон у вашій сусідній аптиці, а як там його не мають, то пишіть до:
J. S. MILLER, Inc., Dept. U.,
P. O. Box 628, Newark, N. J.
Потребуємо аґентів.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК



ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 E. 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel. Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Ludlow 4-2568.